

НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ на
ДВИЖЕНИЕТО "ЗАЩИТА на
ЗАСЕГНАТИТЕ от ЗАКОНА за
РЕСТИТУЦИЯТА" - /ОБЩЕСТВО
СОФИЯ, 1606, ПК №182.

ДО КОНСТИТУЦИОННИЯТ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Т У К

ДОПЪЛНИТЕЛНО СТАНОВИЩЕ

НА НАЦИОНАЛНИЯТ КОМИТЕТ НА НАЦИОНАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ
"ЗАЩИТА НА ЗАСЕГНАТИТЕ ОТ ЗАКОНА ЗА РЕСТИТУЦИЯТА"

Относно: Конституционно дело № 4/1995 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Поддържахме изразеното от нас становище по искането на 48-те народни представители от СДС, с което настояват да се признае за противоконституционно приетият на 9.02.1995г. от 37-то Народно събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за възстановяване на собствеността върху одържавени недвижими имоти /ДВ бр.20/1995г./.

Представяме Ви и исканото допълнително становище по приетият на 19.04.1995г. от 37-то Народно събрание нов Закон за изменение и допълнение на Закона за възстановяване на собствеността върху одържавени недвижими имоти /ДВ бр.40/1995г./, като ще го свържем и с някои моменти от предишното ни становище.

Цитираният по-горе закон за нас е неприемлив. Той е продължение и разширение на провежданата спрямо нас дискриминация, ограничаване и нарушаване на гражданските ни права. Кой и как ще проверява, определя и оценява доходите и ще изготвя критериите, по които наемателите на реституирани жилища ще трябва да плащат свободен наем?! Коя и каква служба ще върши това, след като се знае, че доходите на гражданите в момента са постоянно променяща се величина, на която трудно се хваща края?!? Наемните отношения се регулират от Закона за наемните отношения, въз основа на който Министерският съвет е оторизиран да изготвя тарифа за наемите. Тази тарифа е вече остаряла и Министерският съвет трябва да утвърди нова, но тя трябва да бъде единна тарифа за наемите на всички жилища давани под наем на гражданите – от държавата, от общините, от юридическите лица и от собствениците на реституирани жилища.

Приетият текст в закона само за наемателите на реституирани жилища е меко казано, несправедливо и почти неприложимо и отново разделя обществото на категории. Как общината и кога ще плаща разликата от сегашният и новият наем? Не е ли подигравка, че разликата ще се плаща на тези наематели, на които доходът е под социалният минимум, който в момента е определен на 1400 лв.?!? Какво ще правят тогава тези пенсионери и граждани с ниски доходи от 1500-1600 лв.? Отчита ли се увеличението на електроенергията, водата, парното, хранителните продукти и прочие?!? Явно, не! Имащите доходи до социалният минимум ще получат отново компенсации за горните увеличения, а останалите - не. Освен това, при изчислението се вземат в предвид само пенсиите и заплатите. Страничните и скритите доходи, които някои хора имат и никога не излизат наяве, естествено няма да бъдат вземани под внимание. Затова според нас за база трябва да се взема не социалният минимум, а минималната работна заплата, което ще внесе някаква, макар и малка справедливост. А тези, които могат да плашат свободен наем, те могат и сигурно вече са си купили и жилища. За тях плащането на няколко хиляди лева наем не е проблем.

Какво означава, че наемните договори могат да бъдат разваляни, когато общината предоставя на наемателя жилище, съобразно с нормите по Закона за наемните отношения, но не по-голямо от ползваното жилище? Този текст дава основание за най-различни тълкувания и приложения и е поредното недомислие. Според коментарите, които правят създателите на този текст, това означавало, че ако наемателят откаже да приеме предложеното му жилище, то наемният договор се разваля. На практика отказът изхвърля хората на улицата. Наред с дискриминацията и нарушаване правата на гражданите, този текст е лишен от всякаква хуманност. Поставете се в положението на инвалидите, на слепите, на възрастните и болни хора, на семействата с малки деца, на живеещите в един апартамент две и повече семейства с по три, четири члена в една стая и т.н., каквито са повечето семейства, живеещи под наем в реституирани жилища. Приложенията на този текст за тях е повече от трагедия. Естествено е те да отказват да отидат в неравностойни жилища по местонахождение, разположение и пр., за които трябва да платят хиляди левове за ремонт и приготвянето им за нормално живеене. С право те ще отказват жилища в покрайнините на София и големите градове, далеч от обществени превозни средства и магазинна мрежа, липса на възможност да имат телефон, за чието прекарване трябва да платят и да чакат дълго време, липса на парно отопление и топла вода и други. А за пренасянето на багажа ще трябва да платят хиляди левове и много от мебелите, уредите и вещите ще бъдат изпочупени и ще станат негодни от демонтирането и пренасянето им и да не изброяваме още много други негативни неща.

Невъзприемчиви са и неудачните козметични поправки на чл.7. Делата по този член няма да престанат, а едновременно ще възникнат нови конфликти, които ще доведат до нови дела, сложни ситуации и голямо социално напрежение. Но това е вече предмет на други разговори. В заключение, считаме че приетият на 19.04.1995 г. Закон за изменение и допълнение на ЗВСВОНИ усложнява още повече нещата и ще доведе до нови конфронтации и сблъсъци с негативни последствия.

Като допълнение на репресивността към засегнатите от ЗВСВОНИ е и Наредбата за настаняване под наем в общински жилища, утвърдена с МП № 246/23.12.1993 г./ДВ бр.1/1994г./. По силата на тази Наредба, наемателите на реституирани жилища са поставени насилствено в положението на принудително нуждаещи се от жилища. Тези наематели в предишните години, преди излизането на ЗВСВОНИ, и въпросният правилник, не са били кандидати и записани в списъците на нуждаещи се от жилища. Сега насила са принуждавани да подават молби и да подписват декларации с извънредно много условия и ограничения. На практика се получава така, че общините поемат задължението и настаняват в общински жилища само тези наематели на реституирани жилища, които не притежават нищо. Дори на получилите два-три декара земя в наследство, за които още няма граници и пазар, на закупили някога по декар пустееща земя за облагородяване, на притежаващите лека кола дори за брак, на получилите с няколко сънаследници наследствена малка или необитаема къщичка, или дюкянче и пр., извън и далече от мястото на живеене, общините — най-вече в София —, отказват или връщат подадени вече молби и декларации. А дори и да бъдат продадени подобни имоти и вещи, с получените средства в никакъв случай не могат да се решат жилищните въпроси. По този начин жилищните комисии, без каквото и да било правно основание, намаляват многократно броя на живеещите в реституирани жилища, на които трябва да осигурят жилища под наем. А на гражданите цинично се заявява да вървят там, откъдето са дошли, въпреки че много от тях са коренни жители на съответните селища. Най-много такива, на практика изселвания, има в София. На нашето възражение по Постановлението и приетата Наредба не бе обърнато внимание от Правителствата на проф. Беров и Р. Инджова. Внесените от нас документи и възражения стоят и сега още без движение в Министерството на териториалното развитие и строителството, което е автор на Наредбата.

Трябва да отбележим, че със Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти и направените допълнения и поправки, към нас — засегнатите от реституцията по чл.6 и чл.7 — се провежда насилие, равностойно на геноцид. Без каквото и да било консумирано нарушение или вина за извършено противозаконно деяние, даващо основание за санкциониране, по насилствен и репресивен начин, с нормативен акт, който противоречи на Конституцията на Република България и на международните актове за правата на човека, НАС НИ НАЛАГАТ ЗАДЪЛ-

ЖАВАТ И ПРИНУЖДАВАТ ДА ПРОМЕНИМ УСЛОВИЯТА И НАЧИНА СИ НА ЖИВОТ, ПРОТИВ ВОЛЯТА НИ, ЗА СМЕТКА ОБЛАГОДЕТЕЛСТВАНЕТО НА МАЛКА ГРУПА ГРАЖДАНИ, ЗАРАДИ ИМОТНОТО ИМ ПОЛОЖЕНИЕ. Ние сме добросъвестни наематели и купувачи и незаслужено и противоконституционно единствено върху нас се стоварват всички тежести на реституцията. Това ни нанася големи, непосилни, а в много случаи и непоправими щети и вреди от материален, социален и морален характер, които никога с нищо не може да ни компенсира.

Освен това ЗВСВОНИ дава право да се възстановява собственост, която на практика е неизяснена и може да бъде оспорвана, тъй като за нея е получено съответно адекватно на стойността на имота обезщетение. До нас достигна информация за конкретни случаи на реституирани жилищни имоти, на които собствениците са били обезщетени с пари, с облигации, с други имоти, държавата е поела изплащането на ипотеки, дългове, данъци и пр. Тогава, когато една чиновническа и учителска заплати са били в рамките на 4-5000 лева, много собственици са получили милиони левове. По-късно с тях са закупували от държавата на нормирани цени други жилища за своите деца и внуци. В интерес на истината трябва да кажем, че такива жилища закупуваха за своите наследници и някои хора от висшата номенклатура преди 10.11.1989 г. Сега провеждането на реституирането на жилищата е дадено на откуп на кметовете и жилищните комисии, без какъвто и да било контрол отнякъде и не се знае „кой пие и кой плаща.“ Могат да се посочат курйози в това отношение, но считаме, че не му е мястото сега. Така че много наивни и голословни са твърденията, че собствениците на отчуждени имоти не били обезщетени. Явно в бързината си ЗВСВОНИ да бъде приет, колкото се може по-скоро, създателите му не са се усетили, че с чл. 4 те признават, че такова обезщетение е дадено, макар че „ни в клин, ни в ръкав“, както казва народа, накрая са записали, че само получаването на облигации не се смята за обезщетение. ГОЛЕМИЯТ ВЪПРОС Е – ЗАЩО ? ! ? Това бяха държавни ценни книжа, които купуваха и обикновени граждани. Информацията, която имаме, говори, че и тези собственици, които са обезщетени с пари и имоти, нещо което е признато в същият този член 4-ти за обезщетение, сега и те са реституирали имотите си. Въпросът е – кой им урежда тези неща и как ? ! ? Така е, когато не съществува какъвто и да било контрол.

За нас самият ЗВСВОНИ е по-специално в частта му, касаеща чл. 6 и чл. 7, е противоконституционен, защото нарушава основни граждански, човешки и социални права на голяма група български граждани. Едва ли повече е необходимо да изброяваме факти и да посочваме отделните членове и алинеи от Конституцията, от Декларацията за правата на човека на ООН и други международни актове по правата на човека, както и от Решение № 14/10.11.1992 г. на Конституционният съд, за да подкрепим нашето становище. СЧИТАМЕ, ЧЕ НЯМА ДА СЕ НАМЕРИ УВАЖАВАЩ СЕБЕ СИ ЮРИСТ, КОЙТО ДА ОТРЕЧЕ, ЧЕ ТОЗИ ЗАКОН НА ЕДНО ОТ ПЪРВИТЕ МЕСТА НАРУШАВА РАВЕН-

СТВОТО НИ ПРЕД ЗАКОНА.

Редица обстоятелства подсказват, че ЗВСВОНИ в този му противоконституционен вид е приет с политически игри и пазарлъци на принципа "ти на мене, аз на тебе". Тази игра явно се приложи и при приемане на поправките на закона. Дясната и лявата страна на Парламента, по всичко личи, че се стремят да уреждат личните си и на приближените си интереси и никой не се съобразява с Конституцията и международните норми. Тях не ги е еня, че негативните резултати от тези игри и пазарлъци, се стоварват върху главите на обикновените, бедстващи и търпеливи български граждани. Но не бива да се забравя, че всяко търпение има граници. В засегнатите от реституцията това търпение вече преминава допустимите граници. Гладът, мизерното съществуване, лишаването ит покрив над главата, унижителното положение, в което сме поставени, дискриминацията и пр., е лош съветник и може да доведе до фатални последствия. В такова състояние хората са готови на всичко. Затова ние отдавна бием тревога! Многократно сме представяли писмено разумни алтернативи за цялостно решаване на въпроса, но никой не ни обръща внимание. Дори не искат да ни приемат и да бъдем изслушани на един конструктивен разговор, защото знаят и се страхуват, че не могат да отстоят на нашите доводи и ще им развалим далаверите и спекулациите, които вършат с този закон. Тактиката "на свършените факти" е най-удобната форма за прокарване и постигане на своите цели и задоволяване на личните им интереси. А за нас въпросът не се свежда до извършването на неудачни косметични поправки на закона. Не става дума и до обосновани или необосновани мотиви за връщане от Президента на тези поправки за ново разглеждане от Парламента. Не става дума за вземането на едно или друго решение на Конституционният съд. Не става дума и за формалното измиване на ръцете от една или друга институция, в повечето случаи направиано с юридическа некомпетентност, непознаване на истинската същност на проблема и с политическо пристрастие.

Тук става реч за нещо съвсем друго. До едно цялостно, задълбочено и безпристрастно преглеждане на чл. 6 и чл. 7 от ЗВСВОНИ, обобщаване на всички мнения и спорни въпроси, извършване на необходимите проверки по обезщетението на собствениците при отчуждаване на имотите им и на други случаи и проблеми по приложението на закона, в това число и на използването на служебното и партийно положение и злоупотребата с власт за сдобиването с отчуждени жилища. Това обаче може да се извърши единствено под ръководството на Правителството, което като се съобрази с Конституцията, международните и наши актове по правата на човека, както и с практиката по решаване на проблемите на реституцията в бившите социалистически страни, да внесе в Парламента законопроект за

78

цялостно и окончателно решаване на въпросите, свързани с реституиране на жилищните имоти. Само по този начин ще се спре конфронтацията и напрежението в обществото и ще се запази гражданският и социален мир в страната. В противен случай конфронтацията ще продължи да расте, противопоставянето ще добие размери, които ще ни изправят пред много и неприятни изненади. Считаме, че няма да бъде срамно, напротив ще бъде полезно, ако оставим политическите си пристрастия в партийните клубове, и със силата на здравия разум да използваме опита на другите бивши социалистически страни, където не допуснаха конфронтация в обществото и запазиха гражданския и социалния мир в страните си.

Нашето мнение е, че за осъществяването на горното правилно и полезно би било да се изградят комисии, в които да бъдат включени на обществени начала представители на собствениците на реституирани жилища, на наемателите им и на закупилите добросъвестно отчуждени жилища граждани. А ДО ЦЯЛОСТНОТО РЕШАВАНЕ НА ВЪПРОСА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ДА НАЛОЖИ МОРАТОРИУМ – КАТО СЕ СПРАТ ВСИЧКИ ПРОИЗВОДСТВА ПО ДЕЛАТА, ЗАВЕДЕНИ ПО ЧЛ. 7 ОТ ЗВСВОНИ, КАКТО И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕШЕНИЕТЕ ВЕЧЕ ДЕЛА ПО ТОЗИ ЧЛЕН.

Навремето, по приложението на Закона за отчуждаването на едрата градска покрита недвижима собственост /1948 г./ бяха ангажирани Министерството на правосъдието, Министерството на финансите и комисии по чл. 11 от Закона. Окончателното утвърждаване на всички преписки по отчуждаването и обезщетението ставаше от Министерският съвет, дори ако имаше обжалване от страна на собствениците или се правеха корекции на отчуждените имоти и оценката им за обезщетяване. Така че контролът беше от няколко посоки, за разлика от сега, когато няма въобще отникъде какъвто и да било контрол. Считаме, че този опит може да се използва и сега.

Молим да ни извините, че си позволихме да споделим с Вас малко повече подробности по проблема, извън предмета на делото, но считаме, че това ще даде възможност за добиване на по-добра представа на въпросите, които вълнуват и на които се „пържат“ хиляди български граждани. Те нямат никаква вина за отчуждаването на имотите, а сега „опират пешкира“ за всички и за всичко.

Длъжни сме още да кажем, че ние като Национален комитет вече срещаме много трудности по овладяването на положението, за да не се получат ексцесии. Нервите на хората не издържат. Напрежението е голямо. Някои от засегнатите вече търсят странични пътища да запознават международната общественост с проблемите на нарушените ни граждански права, което няма да се отрази добре за авторитета на България. Ние доста

дълго време сигнализираме политиците и парламентаристите и ги предупреждаваме, че ЗВСВОНИ е бомба със закъснител и ако навреме не се извади детонатора тази бомба може да избухне най-неочаквано и да нанесе такива поражения, за които след това и да се съжالياва ще бъде късно и последствията ще са непоправими. Не плашим никого, но не е изключено в недалечно бъдеще да се обявят протестни гладни стачки и в центъра на София да пламнат живи човешки факли. Крайно време е политиците да разберат, че с огъня шега не бива и че окончателното, цялостно и справедливо решаване на проблема не може да стане без нашето и на собствениците активно участие и зад гърба ни, както това се прави досега. Ние сме готови за диалог по всяко време и с всеки. Дано само не се пропусне момента и стане късно.

Конституционният съд е авторитетна институция. Може би заслужава да направите опит да се внуши на политиците и парламентаристите да слязат на земята и да се обърнат с лице към и без това тежките съдби на хората, и да помислят по-трезво и без политически пристрастия по този важен национален и социален въпрос, който ако не бъде справедливо решен, може да застраши и внесе смут в националната ни сигурност.

С ИСКРЕНО УВАЖЕНИЕ:

Национален комитет на Националното
движение "Защита на засегнатите от
закона за реституцията - ЗВСВОНИ"

София, 10.05.1995 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

